

Ouders en hun partnerrelaties

Inge Pasteels

Studiedag 15 mei 2018

Partners in tijden van ouderschap
Ouders en relaties in gezinnen vandaag

HOGESCHOOL PXL

Gezinsenquête

- Surveyjaar 2016
- Schriftelijke enquête (postenquête)
- Gezinnen met kinderen tussen 0 en 25 jaar in het Vlaamse Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- Basissteekproef
 - Steekproef van 9.000 gezinnen waarbij de steekproefpersoon 18 jaar of ouder is met minstens één kind jonger dan 25 jaar
 - Postenquête
 - Vragenlijsten enkel in het Nederlands
 - Vragenboekje A + Vragenboekje B voor de partner
- Additionele steekproef bij niet-EU-gezinnen
 - Extra steekproef bij 2.000 gezinnen waarbij de steekproefpersoon van niet-EU-herkomst is (nieuwe machtiging) (zelfde afbakening populatie)
 - Vragenlijsten werden vertaald in Frans en Engels. Enkel personen die niet-Belg zijn of minder dan 10 jaar geleden Belg geworden zijn kregen de vragenlijst in 3 talen (Nederlands, Frans en Engels).
 - Verkorte vragenlijst
 - Enkel vragenboekje A (voor de steekproefpersoon)

=> Deze presentatie is gebaseerd op antwoorden uit vragenboekje A van respondenten uit de basissteekproef.

HOGESCHOOL PXL

Prevalentie van partnerschap bij ouders

- Ouders = mannen en vrouwen met min. 1 kind <25j
- 9 op 10 mannen en 8 op 10 vrouwen met kind <25j heeft een partner.
- Echter grote variatie naar leeftijd voor vrouwen
 - 9/10 vrouwen tussen 25 en 35 jaar hebben een partner
 - 5/10 vrouwen tussen 55 en 65 jaar hebben een partner
- Hoger opgeleide mannen en vrouwen hebben vaker een partner.
 - Mannen: 96,2 % versus 93,5%
 - Vrouwen: 83,1% versus 72,3%
- Herkomst maakt uit voor vrouwen, niet voor mannen
 - Vrouwen: Niet-EU-herkomst = 66,4% versus EU-herkomst = 79,8%

Aard van de partnerrelatie

- Ouders = mannen en vrouwen met min. 1 kind <25j
- Verschillen tussen mannen en vrouwen
 - Mannen: 71% gehuwd, 11% wettelijk samenwonend en 11% feitelijk samenwonend
 - Vrouwen: 55% gehuwd, 10% wettelijk samenwonend en 7% feitelijk samenwonend
- Wettelijk samenwonen vooral in jongste cohorten
 - 25% mannen en vrouwen tussen 25 en 34 jaar
- LAT-relaties komen weinig voor
 - 2% bij mannen en 6% bij vrouwen
 - Redenen voor LAT: “gezinsomstandigheden” en “nog niet klaar om samen te wonen”

Aard van de partnerrelatie

- Ouders = mannen en vrouwen met min. 1 kind <25j
- Verschillen naar opleidingsniveau enkel bij vrouwen
 - Hoger opgeleide vrouwen wonen meer wettelijk samen
- Verschillen naar herkomst
 - 86% à 89% gehuwde mannen en vrouwen indien niet EU-herkomst versus 75% indien EU-herkomst

Transities binnen relaties

- Ouders = mannen en vrouwen met min. 1 kind <25j
- Ongehuwd samenwonen voor huwelijk of wettelijke samenwoning komt vaker voor bij de jongere leeftijdsgroepen
 - 25-34 jaar: 84% mannen en 76% vrouwen
 - Oudere leeftijdsgroepen: 1/3
- Ongehuwd samenwonen voor huwelijk of wettelijke samenwoning komt vaker voor bij hoger opgeleide mannen en vrouwen

Relatierang

- Ouders = mannen en vrouwen met min. 1 kind <25j
- 1 op de 2 mannen en vrouwen (samenwonend en niet-samenwonend) zijn eerste relaties
- 1 op de 5 mannen en vrouwen beleeft een 4de relatie
- Verschillen naar geslacht: vrouwen vaker eerder samengewoond
 - 1 op de 3 vrouwen tussen 25 en 34 jaar en 1 op de 2 vrouwen tussen 35 en 64j woonden eerder samen
 - 12% mannen tussen 25 en 34 jaar en 4 op de 10 mannen tussen 35 en 64 jaar woonden eerder samen
- Verschillen naar opleiding: lager opgeleiden hebben vaker eerder samengewoond
 - 38% en 50% lager opgeleide mannen en vrouwen woonden eerder samen
 - 26% en 39% hoger opgeleide mannen en vrouwen woonden eerder samen

Herpartners

- Ouders = mannen en vrouwen met min. 1 kind <25j
- Mannen met kinderen herpartnersen vaker dan vrouwen met kinderen
 - 43% vrouwen en 17% mannen blijft alleen na scheiding
- LAT-relaties komen meer voor na scheiding bij vrouwen dan bij mannen
 - 8% mannen versus 14% vrouwen hebben na scheiding een LAT-relatie
 - Grootste verschil: 4,9% mannen versus 15,6% vrouwen tussen 45-54 jaar

Kenmerken van de partner

- Ouders = mannen en vrouwen met min. 1 kind <25j
- Slechts 2% mannen en vrouwen hebben homoseksuele relatie
- Leeftijdsverschil is in eerste relaties 2 à 3 jaar.
- In hogere orde relaties zijn mannen 5 jaar ouder dan nieuwe partner, vrouwen zijn 3 jaar jonger dan nieuwe partner

Dynamische partnerrelaties en flexibele kameleongezinnen

- Ouders = mannen en vrouwen met min. 1 kind <25j
- Gekende driedeling, met name kerngezin, eenoudergezinnen en nieuwsamengestelde gezinnen, volstaat niet meer om de variatie van gezinnen te beschrijven
 - Kernegezinnen zijn niet langer man-vrouw gezinnen
 - Volwassenen in eenoudergezinnen zijn door opgang van LAT-relaties niet per definitie single
 - Nieuw samengestelde gezinnen zijn “unieke entiteiten die ontstaan wanneer 2 volwassenen met elk een eigen partnerhistoriek op de kruising van hun relatietrajecten met een volgende relatie een nieuw stukje gezin aan het verhaal van ouders en kinderen aanbreien.”

Beleid op maat van hedendaagse gezinnen...

- Gegeven dat gezinnen dynamisch zijn, d.w.z. partnerschap zet in een gezin afwisselend de bakens wel of niet mee uit
- Gegeven dat gezinnen flexibel zijn, d.w.z. ouderschap krijgt vorm al dan niet over grenzen van huishoudens heen wanneer kinderen voltijds respectievelijk deeltijds of zelfs niet-inwonend zijn.
- Is de grootste uitdaging de meest kwetsbaren te ondersteunen, zijnde de kinderen
- Door rechten en plichten van ouders en kinderen binnen verschillende juridische contexten van partnerschap en ex-partnerschap te bepalen en afdwingbaar te maken

... veronderstelt accurate cijfers!

- Registratie van deze dynamische en flexibele kameleongezinnen schiet tekort
 - 1/ Beschrijving van huishoudens via domicilie volstaat niet bij kinderen na scheiding
 - Vaders met kinderen worden niet geregistreerd als (alleenstaande) ouder als kind domicilie elders heeft
 - Verblijfsregister is niet gekend of wordt niet accuraat gebruikt
 - 2/ Geen accurate informatie over feitelijk samenwonen
 - 3/ Geen accurate informatie over relatiebreuk na wettelijk samenwonen

=> Accurate registratie van feitelijke leefsituaties van ouders en kinderen, al dan niet gespreid over meerdere huishoudens is noodzakelijk!